

नेपाल सरकार

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग

"सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा सूचक संस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०८२"

जारी मिति: २०८२/०३/३१

प्रस्तावना: सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा घरजग्गा खरिद वा बिक्री व्यवसायमा स्वच्छता एवम् पारदर्शिता कायम गर्न र यस सम्बन्धी काम कारवाहीलाई थप व्यवस्थित तथा नियमन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ को दफा ७प. को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभागले यो निर्देशन जारी गरेको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस निर्देशनको नाम "सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा सूचक संस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०८२" रहेको छ।

(२) यो निर्देशन संवत् २०८२ साल साउन १ गतेदेखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशनमा:-

(क) "ऐन" भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४ सम्झनु पर्छ।

(ख) "कार्यालय" भन्नाले भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय वा मालपोत कार्यालय सम्झनु पर्छ।

(ग) "नियमावली" भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण नियमावली, २०८१ सम्झनु पर्छ।

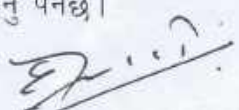
(घ) "विभाग" भन्नाले भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग सम्झनु पर्छ।

(ङ) "सूचक संस्था" भन्नाले ऐनको दफा २ को खण्ड (ढ) को उपखण्ड (२) तथा मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २६क. बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

संरचनागत व्यवस्था

३. **निर्देशनको पालना:** सूचक संस्थाले ऐन र नियमावलीको अधीनमा रही यस निर्देशनको पालना गर्नु, गराउनु पर्नेछ।

उम्मी

४. जोखिम मूल्याङ्कन तथा व्यवस्थापन: सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७घ. र दफा ३५ बमोजिम देहायको आधारमा जोखिमको पहिचान, मूल्याङ्कन र व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ।

- (क) राष्ट्रिय तथा क्षेत्रगत जोखिम मूल्याङ्कन सम्बन्धी प्रतिवेदन,
- (ख) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा विस्तीय लगानी सम्बन्धमा कुनै प्रतिष्ठित अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाले गरेको अध्ययन तथा अनुसन्धानको प्रतिवेदन,
- (ग) व्यावसायिक सम्बन्धको प्रकृति, उद्देश्य र अवधि,
- (घ) सम्बन्धित निकायले निर्धारण गरेका अन्य आधार।

(२) उपबुँदा (१) बमोजिम जोखिम मूल्याङ्कन गर्नु अघि ऐनको दफा ३५ को उपदफा

(२) बमोजिम मूल्याङ्कन पद्धति तथा वस्तुगत आधार तयार गरी मूल्याङ्कनको कार्य शुरु गर्नुभन्दा १५ दिनअघि विभाग वा सम्बन्धित कार्यालय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) सूचक संस्थाले जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन अनुसार जोखिम व्यवस्थापन गर्दा देहायका विषयमा ध्यान दिनु पर्नेछ:-

- (क) जोखिमलाई उच्च, मध्यम, न्यून आधारमा वर्गीकरण गर्ने, जोखिम मूल्याङ्कन तथा सो को अद्यावधिक लिखित अभिलेख राख्ने,
- (ख) त्यस्तो अभिलेख विभाग र अन्य सम्बद्ध निकायले माग गरेमा शीघ्र उपलब्ध गराउनु पर्ने,
- (ग) जोखिम मूल्याङ्कनमा उच्च जोखिम देखिएका ग्राहकको हकमा बृहत् ग्राहक पहिचानको उपाय अवलम्बन गर्ने,
- (घ) विभागले निर्धारण गरेका अन्य कुनै आधार।

(४) सूचक संस्थाले जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ऐनको दफा ३५च. बमोजिमको परिपालना परीक्षकबाट स्वतन्त्र समीक्षा गराउनु पर्नेछ।

५. नीति तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्ने: सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७त. को उपदफा (१) बमोजिम नीति तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्दा सोही दफाको उपदफा (२) मा तोकिएका व्यवस्थाहरूका अतिरिक्त देहायका विषयहरूलाई समेत समावेश गर्नु पर्नेछ :-

- (क) कर्मचारीको आन्तरिक जिम्मेवारी तथा कार्य विभाजन,
- (ख) जोखिम व्यवस्थापनको आधार र पद्धति,
- (ग) जोखिममा आधारित ग्राहक तथा कारोबारको पहिचान तथा अद्यावधिक व्यवस्था,
- (घ) अस्वाभाविक तथा शङ्कास्पद कारोबारको पहिचान गर्ने आधार र पद्धति,
- (ङ) विभाग वा सम्बन्धित कार्यालय र सम्बन्धित निकायले समयसमयमा दिएका निर्देशनहरू।

शिव प्रसाद रेग्मी
निर्देशक

६. सूचीकृत व्यक्तिको सम्पत्ति तथा कोष रोक्का सम्बन्धमा: (१) सूचक संस्थाले ग्राहक पहिचान लगायत अन्य काम कारोबार गर्दा ऐनको परिच्छेद ६ख. तथा नियमावलीको परिच्छेद-६ मा उल्लिखित व्यवस्थाको प्रभावकारी पालना भएको कुरा सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

(२) यस निर्देशनमा उल्लेख भएका व्यवस्था ऐनको दफा २ को खण्ड (ड१), दफा ७ध१. र परिच्छेद ६ख. बमोजिम आम विनाशका हातहतियार निर्माण तथा विस्तारमा वित्तीय लगानीका सन्दर्भमा समेत लागू गर्नु पर्नेछ।

७. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्था गर्नुपर्ने: (१) ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिम सूचक संस्थाले पूरा गर्नुपर्ने दायित्व प्रभावकारी रूपमा पूरा गर्न, गराउन आवश्यक नीति, कार्यविधि, नियन्त्रण प्रणाली, जनशक्ति र साधन स्रोतको समुचित व्यवस्था मिलाउने जिम्मेवारी सम्बन्धित सूचक संस्था, सञ्चालक समिति, व्यवस्थापन समिति वा त्यस्तै प्रकृतिको अन्य समिति, संस्था वा व्यक्तिको हुनेछ।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७त. को उपदफा (३) बमोजिम व्यवस्थापन स्तरको कार्यान्वयन अधिकारी तोक्नु पर्नेछ।

(३) उपबुँदा (२) बमोजिम तोकिएका व्यक्तिको नाम, थर, ठेगाना, फोन नं., इमेल, योग्यता लगायतका विवरण विभागमा तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा पठाउनु पर्नेछ। निजको विवरण परिवर्तन भएमा सो को जानकारी तत्काल विभाग तथा वित्तीय जानकारी इकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) उपबुँदा (२) बमोजिम तोकिएको व्यक्तिले ऐनको दफा ७त. को उपदफा (४) मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त देहाय बमोजिमको जिम्मेवारी समेत पूरा गर्नु पर्नेछ:-

(क) ऐन, नियमावली र यस निर्देशन बमोजिमको कार्य प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(ख) ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिमको कार्य प्रभावकारी रूपमा गर्न नीति, कार्यविधि र प्रणालीको मस्यौदा तयार गरी पेश गर्ने,

(ग) आफ्नो कार्यालयका पदाधिकारी, कर्मचारी र अन्य व्यक्तिबाट ऐन, नियमावली र यो निर्देशन बमोजिम प्राप्त शङ्कास्पद वा अस्वाभाविक कारोबार सम्बन्धी सूचना प्राप्त गरी जाँचबुझ गर्ने,

(घ) आफ्नो कार्य सम्पादन गर्न अन्य शाखा वा पदाधिकारीसँग आवश्यक जुनसुकै कागजात, विवरण वा सूचना सरल तरिकाले जुनसुकै बखत प्राप्त गर्न सक्ने,

(ङ) सरोकारवालाहरुबाट ऐन, नियमावली र यो निर्देशन पालना भए नभएको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने।

(५) कार्यान्वयन अधिकारीले ऐन, नियमावली र यो निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा माग गरेको आवश्यक सूचना, जानकारी, कागजात, अभिलेख वा विवरण उपलब्ध नगराउने सम्बन्धित सूचक संस्थाका पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई कारवाहीको सिफारिश गर्नु पर्नेछ र सो सिफारिश

 रेग्मी

बमोजिम सम्बन्धित सूचक संस्थाले कारवाही लागू गर्ने पनेछ। त्यसरी गरेको कारवाहीको जानकारी विभाग वा सम्बन्धित कार्यालय र विद्युतीय तर्फको ईकाईलाई समेत गराउनु पनेछ।

(६) ऐन, नियमावली र यस निर्देशनको पालनालाई प्रभावकारी एवं परिणाममुखी बनाउनका लागि सूचक संस्थाले संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका अतिरिक्त लगानीकर्ता, व्यवस्थापन र कर्मचारीहरूलाई अभिमुखीकरण वा तालिमको व्यवस्था मिलाउनु पनेछ।

परिच्छेद- ३

कार्यगत व्यवस्था

८. ग्राहकको पहिचान गर्नुपने: (१) सूचक संस्थाले ग्राहकको पहिचान गर्दा पारित हुने लिखतमा ऐनको दफा ७क. को उपदफा (४) र नियमावलीको नियम ३ वा ४ बमोजिमका विवरण समावेश भएमा सोही बमोजिम र समावेश नभएकोमा जोखिमको आधारमा आवश्यक थप विवरण माग गरी समावेश गर्न सकिनेछ।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७क. को उपदफा (४) बमोजिम ग्राहकको पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि गर्दा नियमावलीको नियम ३ बमोजिमको पहुच प्राप्त गरेको भएमा नागरिकताको प्रमाणपत्र वा राष्ट्रिय परिचयपत्रको विद्युतीय अभिलेख प्राप्त गरी सम्पन्न गर्न सक्नेछ।

(३) उपबुँदा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि त्यस्तो विद्युतीय अभिलेखमा पहुँच प्राप्त नहुने भएमा नियमावलीको नियम ५ र मालपोत ऐन, २०३४ बमोजिम गर्नु पनेछ।

(४) ग्राहक पहिचान लगायत अन्य कारोबार गर्दा ऐनको परिच्छेद ६ख. तथा नियमावलीको परिच्छेद ६ मा उल्लिखित व्यवस्थाको पालना भएको कुराको सुनिश्चित गर्नु पनेछ।

(५) ग्राहकको बारेमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष, औपचारिक वा अनौपचारिक रूपमा प्राप्त गरेको सूचनाको विश्लेषण गरी ग्राहक पहिचानलाई अघावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पनेछ।

(६) सूचक संस्थाले देहायका ग्राहक तथा कारोबारका सम्बन्धमा वास्तविक धनीको पहिचानको सम्पुष्टि गर्नु पनेछ:-

(क) ग्राहक जोखिमयुक्त वा उच्च पदस्थ व्यक्ति वा त्यस्तो व्यक्तिको परिवारको सदस्य तथा सम्बद्ध व्यक्ति भएको देखिएमा, वा

(ख) ग्राहकको काम कारवाही शंकास्पद देखिएमा।

९. ग्राहक पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्ने अवस्था: (१) सूचक संस्थाले देहाय बमोजिमको कार्य गर्दा ग्राहकको सही रूपमा पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि भरपर्दो स्रोतबाट प्राप्त कागजात, तथ्याङ्क वा जानकारीका आधारमा गर्नु पनेछ:-

(क) व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना गर्दा,

शिव प्रसाद रामी
निर्देशक

(Handwritten signature)

- (ख) ग्राहकको पहिचानको लागि उपरोक्त जानकारीको सत्यता वा पर्याप्ततामा शङ्का लागि थप सम्पत्ति विवरण तय गरी कार्यामा वितीय लगानी भएको शङ्का लागि थप सम्पत्ति गर्नु पर्दा,
- (ग) उच्च जोखिमयुक्त ग्राहक वा उच्चपदस्थ व्यक्ति वा त्यस्तो व्यक्तिको परिवारको सदस्य तथा सम्बन्ध व्यक्ति भएको देखिएमा प्रत्येक कारोबार गर्दा, वा
- (ङ) विभागले तोकिएको अन्य कुनै कार्य गर्दा।

(२) ऐनको दफा ७छ. को उपदफा (१) बमोजिम विद्यमान ग्राहकको पहिचान तथा सम्पत्ति अद्यावधिक गर्दा देहायको समयावधिमा गर्नु पर्नेछ:-

- (क) उच्च जोखिम देखिएका ग्राहकको कम्तीमा प्रत्येक वर्षमा एक पटक,
- (ख) ग्राहकको पहिचान विवरण अनुरूप कारोबार मेल नखाएको अवस्थामा तत्काल,
- (ग) ग्राहकको पहिचान विवरणमा उल्लिखित सूचना, जानकारी तथा तथ्याङ्कको सत्यता वा पर्याप्तताको बारेमा शङ्का लागेको अवस्थामा तत्काल,
- (घ) अन्य जोखिम भएको अवस्थामा जोखिम सापेक्ष हुने गरी सूचक संस्थाले निर्धारण गरे बमोजिम।

(३) ग्राहकको पहिचानको अभिलेख अद्यावधिक गर्दा देहायका प्रक्रिया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ:-

- (क) प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष र अनौपचारिक सूचनाको विश्लेषण गर्ने,
- (ख) वितीय जानकारी इकाईमा पठाउनुपर्ने न्यूनतम सूचना र जानकारी सङ्कलन गर्ने,
- (ग) अभिलेख अद्यावधिक हुन नसकेका ग्राहकको अलगगै विवरण तयार गर्ने।

१०. जोखिममा आधारित उच्च पदस्थ व्यक्तिहरूको पहिचान : (१) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७ख. को उपदफा (२) र नियमावलीको नियम ९५ बमोजिम ग्राहकको रूपमा आउने उच्च पदस्थ व्यक्तिको पहिचान गरी विवरण नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्दै सुरक्षित राख्नुपर्नेछ।

(२) उच्च पदस्थ व्यक्तिको परिवारका सदस्य वा नजिकको सम्बन्ध भएको वा नभएको यकीन गर्नु पर्नेछ।

(३) उच्च पदस्थ व्यक्तिको वा निजको परिवारका सदस्य वा नजिकको सम्बन्ध भएको व्यक्तिको पहिचान गर्दा देहाय बमोजिमको प्रक्रिया अवलम्बन गर्न सकिनेछ:-

- (क) ग्राहकबाट सूचना लिने,
- (ख) सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध सूचना ग्रहण गर्ने,

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

प्रसाद रेग्मी

(Handwritten signature)

- (ग) सामाजिक सम्बन्धमा उपलब्ध सम्बन्धहरूको विश्लेषण गर्ने,
(घ) व्यावसायिक सम्बन्धमा उपलब्ध सम्बन्धहरू लाई लिने,
(ङ) सूचक संस्थाले देखेका अन्य उपायहरू।

११. बृहत ग्राहक पहिचान सम्बन्धमा: (१) सूचक संस्थाले कारोबार गर्दा ऐनको दफा ७ड. को उपदफा (१) र नियमावलीको नियम ८ को उपनियम (१) को व्यवस्था अनुरूप देहाय बमोजिम बृहत ग्राहक पहिचान गर्नुपर्नेछ।

- (क) उच्च जोखिमयुक्त देखिएको ग्राहक,
(ख) आर्थिक वा कानूनी उद्देश्य स्पष्ट नदेखिने जटिल, ठूलो वा अस्वाभाविक प्रवृत्तिको कारोबार गर्ने ग्राहक,
(ग) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड पालना नगर्ने वा आंशिक रूपमा मात्र पालना गर्ने भनी अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पहिचान भएको मुलुकको ग्राहक,
(घ) उच्चपदस्थ व्यक्ति र त्यस्तो व्यक्तिको परिवारको सदस्य तथा निजसँग सम्बद्ध व्यक्ति वा ग्राहक,
(ङ) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसुर वा अन्य कुनै कसुरमा शङ्का लागेको ग्राहक, वा
(च) विभागले तोकिएको अन्य ग्राहक।

(२) ग्राहकको बारेमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष, औपचारिक वा अनौपचारिक रूपमा प्राप्त गरेको सूचनाको विश्लेषण गरी पहिचानलाई अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

१२. वास्तविक धनीको पहिचान गर्नु पर्ने: (१) सूचक संस्थाले व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना गर्दा वा कारोबार गर्दा वास्तविक धनीको पहिचान तथा सम्पुष्टि गर्नको लागि आवश्यक मनासिव उपायहरू अपनाउनु पर्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले कुनै व्यक्तिले अन्य कुनै व्यक्तिको तर्फबाट व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना वा कारोबार सम्बन्धी काम कारबाही गरे वा नगरेको सम्बन्धमा यकिन गर्नु पर्नेछ।

(३) उपबुँदा (२) बमोजिम यकिन गर्दा कुनै व्यक्तिले अर्को व्यक्तिको तर्फबाट व्यावसायिक सम्बन्ध स्थापना वा कारोबार गरेको देखिएमा सूचक संस्थाले त्यस्तो व्यक्तिको पहिचान तथा सोको सम्पुष्टि सम्बन्धमा दफा ७क. को उपदफा (४) को खण्ड (घ) बमोजिम उपाय अपनाउनु पर्नेछ।

१३. खास कारोबारमा विशेष ध्यान दिनु पर्ने: (१) सूचक संस्थाले देहायका कारोबारका सम्बन्धमा विशेष ध्यान दिनु पर्नेछ:-

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

प्रसाद रेग्मी
निर्देशक

- (क) आर्थिक वा कानूनी उद्देश्य स्पष्ट नदेखिने जटिल, ठूलो वा अस्वभाविक प्रवृत्तिको सबै कारोबार,
- (ख) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको पालना नगर्ने वा आंशिक रूपमा मात्र पालना गर्ने भनी पहिचान भएको मुलुकको व्यक्ति, संस्था वा कानूनी प्रबन्ध, व्यावसायिक सम्बन्ध वा कारोबार, वा
- (ग) विभागले तोकिएको अन्य कारोबार।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७८, बमोजिम खास तथा आर्थिक उद्देश्य स्पष्ट नदेखिने जटिल, ठूलो वा अस्वभाविक प्रकृतिको सबै कारोबारमा विशेष ध्यान दिनु पर्छ र त्यस्ता कारोबारको पृष्ठभूमि तथा उद्देश्यको परीक्षण गर्ने तथा सो बाट प्राप्त निष्कर्षको लिखित अभिलेख सुरक्षित राखी वित्तीय जानकारी इकाई, विभाग वा सम्बन्धित कार्यालय र अधिकार प्राप्त अधिकारीले माग गरेका वखत तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

१४. कारोबार र भुक्तानी: (१) सूचक संस्थाले घरजग्गाको खरिद वा बिक्रीको कारोबार गर्दा वा गराउँदा सोको भुक्तानी देहाय बमोजिम हुने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ:-

- (क) खरिदकर्ता वा निजको एकाघरको परिवारको सदस्यको बैङ्क वा वित्तीय संस्थामा रहेको खाताबाट विक्रेता वा निजको एकाघरको परिवारको सदस्य वा विक्रेताले कारणसहित लिखतमा उल्लेख गरेको निजको संरक्षक वा माथवरको बैङ्क वा वित्तीय संस्थामा रहेको खातामा भुक्तानी हुने,
- (ख) खण्ड (क) बमोजिमको रकम विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी हुने,
- (ग) कुनै कानूनी व्यक्ति वा कानूनी प्रबन्ध बीचमा भएको कारोबारको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुने,
- (घ) अचल सम्पत्ति धितोपत्रमा रुपान्तरण गर्दा कम्पनी सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम हुने।

(२) विद्युतीय माध्यमबाट हुने भुक्तानीको सहजीकरणको लागि विभागले नेपाल राष्ट्र बैङ्कको समन्वयमा आवश्यक व्यवस्था गरेमा सूचक संस्थाले सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-४

वित्तीय जानकारी इकाई सम्बन्धी कार्य

१६. वित्तीय जानकारी इकाईको निर्देशन पालना गर्नुपर्ने: सूचक संस्थाले वित्तीय जानकारी इकाईले जारी गरेको सीमा सम्बन्धी निर्देशन, आदेश, शर्त, मार्गदर्शन पालना गर्नु पर्नेछ।

१७. सीमा कारोबारको विवरण: ऐनको दफा १०क, बमोजिम कुनै ग्राहकले एकै पटक वा पटक-पटक गरी एक दिनमा एक करोड रूपैयाँ वा सो भन्दा बढी रकमको कारोबार गरेमा त्यस्तो कारोबारको विवरण

(Handwritten signature)

कारोबार भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र विद्यमान सूचक तथ्यांकमा त्रुटि सुधार गर्न तत्काल कारोबारको इकाईको goAML प्रणाली मार्फत वा इकाईले तोके बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाईमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

१८. शंकास्पद कारोबारको प्रतिवेदन दिनु पर्ने: (१) ऐनको दफा ७ध. बमोजिमको कुनै अवस्था विद्यमान भएमा सूचक संस्थाले वित्तीय जानकारी इकाईको goAML प्रणाली मार्फत वा इकाईले तोके बमोजिमको ढाँचा मार्फत शंकास्पद कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गरी तत्काल वित्तीय जानकारी इकाई समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७ध.को उपदफा (२) बमोजिम शंकास्पद कारोबारको प्रयास तथा शंकास्पद गतिविधिको सूचना एवं जानकारी वित्तीय जानकारी इकाईको goAML प्रणाली मार्फत वा इकाईले तोके बमोजिमको ढाँचामा तत्काल वित्तीय जानकारी इकाई समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) अनुसन्धान गर्ने निकायले अनुसन्धानको सिलसिलामा कुनै व्यक्ति वा संस्थाको विवरण वा सूचना माग गरेको अवस्थामा वा शंकास्पद देखिने नयाँ तथ्य वा विषय जानकारी प्राप्त गरेमा सो समेत वित्तीय जानकारी इकाईलाई अतिरिक्त सूचनाको रूपमा जानकारी दिन सकिनेछ।

(४) सूचक संस्थाले शंकास्पद कारोबार तथा गतिविधि पहिचान गर्ने सूचक तयार गरी लागू गर्नुपर्नेछ र त्यस्ता सूचक समय-समयमा अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ।

(५) ऐनको दफा ७ध. को शंकास्पद कारोबारको सम्बन्धमा पेश गर्ने प्रतिवेदनको हकमा रकमको कुनै सीमा रहने छैन र त्यस्तो कारोबारको प्रयास समेत शंकास्पद कारोबारको दायरामा आउन सक्ने गरी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-५

कारबाही तथा सजाय

१९. कारबाही तथा सजाय: (१) ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनका व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन नगर्ने सूचक संस्था र त्यस्तो सूचक संस्थाका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरूलाई ऐन बमोजिम उल्लङ्घनको मात्रा र सोबाट पर्न सक्ने प्रणालीगत प्रभावको आधारमा ऐनको दफा ७फ. बमोजिम विभागले गर्ने कारबाहीको सामान्य आधार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाहीको प्रकार
१	नीति तथा कार्यविधि नबनाएमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक छ लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. चौथो पटक एकाउन्न लाख देखि पचहत्तर लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ५. त्यसपछि १ करोड रुपैयाँ जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
२	ग्राहकको पहिचान	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने।

(Handwritten notes and signatures at the bottom of the page)

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाहीको प्रकार
	सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन नभएमा	<ol style="list-style-type: none"> २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक छ लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. चौथो पटक एकाउन्न लाख देखि पचहत्तर लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ५. त्यसपछि १ करोड रुपैया जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
३	ऐनको परिच्छेद ६ख. को व्यवस्था पालना भएको नपाइएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने २. दोस्रो पटक बाट एक करोड रुपैयाँ जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
४	उच्चपदस्थ व्यक्तिको पहिचान हुने प्रणालीको व्यवस्था नभएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक छ लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. चौथो पटक एकाउन्न लाख देखि पचहत्तर लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ५. त्यसपछि १ करोड रुपैया जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
५	वास्तविक धनीको पहिचान गर्ने तथा पहिचान अघावधिक गर्ने व्यवस्था नभएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक छ लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. चौथो पटक एकाउन्न लाख देखि पचहत्तर लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ५. त्यसपछि १ करोड रुपैया जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
६	जोखिम मुल्याङ्कन भएको नपाइएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक छ लाख देखि पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. चौथो पटक एकाउन्न लाख देखि पचहत्तर लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ५. त्यसपछि १ करोड रुपैया जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
७	जोखिम व्यवस्थापन भएको नपाइएमा	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. त्यसपछि बुँदा नं.२ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
८	निरन्तर अनुगमन	<ol style="list-style-type: none"> १. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने।

क्र.सं.	पालना नभएको व्यवस्था	कारबाहीको प्रकार
	सम्बन्धी व्यवस्था नभएमा	२. दोस्रो पटक दुई लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक बिस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं. ३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
९	सिमा वा शंङ्कास्पद कारोबार प्रतिवेदन समयमा नपठाएमा	ऐनको दफा १० को उपदफा (७) बमोजिम वित्तीय जानकारी इकाईले एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्नसक्ने।
१०	कार्यान्वयन अधिकारी नियुक्त नगरेकोमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक बिस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं. ३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
११	शङ्कास्पद वा सिमा कारोबारको पहिचान गर्ने प्रणाली नभएमा	१. पहिलो पटक दश लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्ने, २. त्यसपछि पचास लाख रुपैयाँ देखि एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना।
१२	सञ्चालक समिति वा त्यस्तै समिति वा पदाधिकारीले गर्नुपर्ने समीक्षा नगरेमा	१. पहिलो पटक पाँच लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्ने। २. दोस्रो पटक बाट बिस लाख रुपैयाँदेखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. त्यसपछि बुँदा नं. ३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
१३	तोकिएका विवरणहरूको अभिलेख नराखिएमा वा तोकिएको समयसम्म सुरक्षित नराखिएमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने, २. दोस्रो पटक दश लाख रुपैयाँ जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटकबाट बिस लाख रुपैयाँ देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. त्यसपछि बुँदा नं. ३ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।
१५	ऐन, नियम, निर्देशनमा उल्लेख भएका अन्य विषयको पालना नभएमा	१. पहिलो पटक लिखितरूपमा सचेत गराउने। २. दोस्रो पटक पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ३. तेस्रो पटक छ लाख देखि गाम्भीर्यताका आधारमा पचास लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ४. चौथो पटक एकाउन्न लाख देखि गाम्भीर्यताका आधारमा एक करोड रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने। ५. त्यसपछि बुँदा नं. ४ बमोजिम जरिवाना सहित दर्ता खारेजीसम्मका कारबाही गर्ने।

(२) विभागले उपबुँदा (१) बमोजिम कारवाही तथा सजाय गर्दा कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीको कैफियत देखिएमा निजउपर समेत कारवाही गर्न सक्नेछ।

(३) विभागले उपबुँदा (१) वा (२) बमोजिम कारवाही तथा सजाय गर्दा सफाई पेश गर्न मनासिव मौका दिनुपर्नेछ।

(४) विभागले ऐन बमोजिम कारवाही तथा सजाय गर्दा उक्त कारवाही तथा सजाय प्रभावकारी, अनुपातिक तथा निरोधात्मक नहुने देखेमा ऐनको अतिरिक्त अन्य सम्बन्धित कानून बमोजिम समेत थप कारवाही तथा सजाय गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-६

विविध

२०. सूचनाको गोपनीयता: (१) सूचक संस्था, व्यवसायीका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य सम्बद्ध व्यक्तिहरूले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशन बमोजिम तयार गरिएको प्रतिवेदन, कागजात, अभिलेख, विवरण, सूचना वा जानकारी प्रचलित कानून बमोजिम गोप्य राख्नु पर्नेछ।

(२) कसैले ग्राहक वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई कुनै प्रतिवेदन, कागजात, अभिलेख, विवरण, सूचना वा जानकारी उपलब्ध गराएको पाइएमा ऐनको दफा ३७ बमोजिम बचाऊ हुने अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा ऐनको दफा ४४क. बमोजिम सजाय हुनेछ।

२१. मान्यताको पालना: (१) सूचक संस्थाले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशनको अनुकूल हुने गरी सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी प्रणालीको व्यवस्थापन गर्दा सोसँग सम्बन्धित Financial Action Task Force (FATF) लगायत अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाले प्रकाशन गरेको अध्ययन तथा प्रतिवेदनलाई समेत आधार लिन सक्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण लगायत अन्य गैर कानूनी तथा आपराधिक कार्यको नियन्त्रणमा कमजोर देखिएका मुलुकको सूची तयार तथा अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ।

२२. अभिलेख व्यवस्थापन: (१) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७छ. को उपदफा (१) बमोजिम कुनै व्यक्ति नियमित ग्राहक भएमा त्यस्तो ग्राहक वा वास्तविक धनी यथार्थ हो होइन भन्ने द्विविधा वा शंका लागेमा जोखिम विश्लेषण गरी निजको अभिलेख अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ७द. र नियमावलीको नियम १८ बमोजिम तयार भएका विवरण, सूची, जानकारी, प्रतिवेदन, अभिलेख, सूचनाहरू व्यावसायिक सम्बन्ध अन्त्य भएको वा कारोबार भएको मितिले पाँच वर्ष सम्म सुरक्षित राख्नुपर्नेछ। साथै, उपरोक्त विवरणहरू आवश्यक परेको बखत तत्काल उपलब्ध गराउन सकिने गरी विद्युतीय माध्यममा समेत अभिलेख राख्नुपर्नेछ। यसरी राखेको अभिलेख

कानुनी कारवाहीको सिलसिलामा प्रमाण स्वरूप प्रयोग गर्न सकिने गरी एकिकृत र व्यवस्थित तवरले दुरुस्त राख्नु पर्नेछ।

२३. प्रतिवेदन तथा परीक्षण: (१) सूचक संस्थाले यस निर्देशन बमोजिम सम्पादन गरेका कार्यहरूको वार्षिकरूपमा प्रतिवेदन अनुसूची -१ को ढाँचामा उक्त अवधि सकिएको सात दिनभित्र विभागमा पठाउनु पर्नेछ।

(२) सूचक संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी नियन्त्रण सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम भए गरेका काम कारवाहीको मूल्याङ्कन, लेखापरीक्षण लगायत अन्य सम्परीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ।

(३) सूचक संस्थाले ऐनको दफा ३५ड. र नियमावलीको नियम ८१ बमोजिम ऐनको दफा ३५च. अनुसारको सूचिकृत परिपालना परीक्षकबाट प्रत्येक वर्ष ऐनको दफा ३५ड. अनुसारका विषयमा सम्परीक्षण गराई विभाग वा सम्बन्धित कार्यालय समक्ष परिपालना प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) उपबुँदा (३) बमोजिमको परिपालना परीक्षण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६ महिनाभित्र सम्पन्न गराउनु पर्नेछ।

२४. निरीक्षण सुपरिवेक्षण: (१) विभाग वा सम्बन्धित कार्यालयले जोखिमको आधारमा अनुगमन, निरीक्षण, सुपरिवेक्षण गर्नेछ।

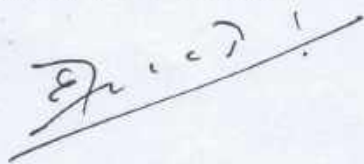
(२) उपबुँदा (१) बमोजिमको कार्यमा सहयोग गर्नु सूचक संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।

२५. व्याख्या गर्ने अधिकार: (१) यस निर्देशनको व्याख्या गर्ने अधिकार विभागका महानिर्देशकमा रहनेछ।

(२) यस निर्देशनको व्यवस्थामा आवश्यकता अनुसार विभागले परिमार्जन गर्न सक्नेछ।

२६. खारेजी र बचाउ: (१) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा जारी गरिएको निर्देशन, २०८२ खारेज गरिएको छ।

(२) उपबुँदा (१) मा उल्लेखित निर्देशन बमोजिम भएका कामकारवाही यसै निर्देशन बमोजिम भएको मानिनेछ।

शिव प्रसाद रेग्मी
महानिर्देशक

(Handwritten signature)

(क) सूचक संस्थाको नाम, ठेगाना:

आ.व.

(ख) विवरण

१. नीति तथा कार्यविधि जारी गरेको मिति:
२. नीति तथा कार्यविधि अद्यावधिक गरेको मिति:
३. जोखिम मूल्याङ्कन सम्पन्न गरेको मिति:
४. जोखिम मूल्याङ्कन अद्यावधिक गरेको मिति:

सि.नं.	विवरण	जम्मा	कैफियत
(१)	ग्राहक संख्या		
(२)	पहिचान अद्यावधिक भएका ग्राहकको संख्या		
(३)	पहिचान अद्यावधिक हुन नसकेका ग्राहकको संख्या		
(४)	पहिचान पूरा नभएका कारण सम्बन्ध अन्त्य गरिएका ग्राहकको संख्या		
(५)	उच्च जोखिममा परेका ग्राहकको संख्या		
(६)	मध्यम जोखिममा परेका ग्राहकको संख्या		
(७)	न्यून जोखिममा परेका ग्राहकको संख्या		
(८)	वृहत पहिचान गरिएका ग्राहकको संख्या		
(९)	उच्च पदस्थ पदाधिकारीको संख्या		३
(१०)	वास्तविक धनी पहिचान गरिएका ग्राहकको संख्या		
(११)	अनुगमन गरिएको ग्राहकको संख्या		
(१२)	सीमा कारोबार प्रतिवेदनको संख्या		
(१३)	शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदनको संख्या		
(१४)	क्षमता अभिवृद्धि (क) पदाधिकारी (ख) कर्मचारी (ग) संस्थागत प्रणाली		
(१५)	अन्य आवश्यक विवरण		

(ग) उक्त अवधिमा गरिएका प्रमुख गतिविधि तथा चुनौती:

(घ) आगामी कार्य योजना:

विवरण पेश गर्नेको हस्ताक्षर:

(कार्यान्वयन अधिकृत/ आधिकारिक प्रतिनिधि)

नाम:..... पद:..... फोन:.....

इमेल:..... फ्याक्स:..... मिति:

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

उज्जमी